

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Almási Csaba ügyvéd által képviselt I.r., II.r., valamint III.r. felpereseknek a dr.Versitz Piroska ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Dunakeszi Városi Bíróságnál 9.P.20.833/2007. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Pest Megyei Bíróság 2.Pf.24.865/2009/6. számú közbenső ítéletével elbírált perében a jogerős közbenső ítélet ellen az alperes részéről 37. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

I n d o k o l á s

Az I-II.r. felperesek gyermeke, a III.r. felperes testvére T.N. 1998. július 29-én a családi vállalkozásként működött Bt. által elvállalt, D-n levő családi ház tetőszerkezeti munkáinak kivitelezése során, a főiskola megkezdése előtti nyári szünetben segédmunkásként dolgozva, munkavégzés közben 19 éves korában halálos kimenetelű balesetet szenvedett.

A betéti társaság beltagja a lakatos képzettségű H.S. 2003. évben meghalt. A betéti társaság kültagja az ács képzettségű alperes volt.

Az alperes ellen büntetőeljárás indult. A büntető bíróság jogerős ítéletével megállapította a bűnösségét halált okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében és magánokirat hamisítás vétségében, az utóbbiban amiatt, hogy T.N-nel írásbeli munkaszerződést nem kötött, azt csak a balesetet követően készítette el és arra T.N. nevét ráhamisította, majd ezt mutatta be a baleset után a munkaügyi felügyelőnek. A büntető bíróság jogerős ítéletével megállapította, hogy a baleset az alperesnek a munkavédelmi, a foglalkozási szabályokat megszegő magatartásával közvetlen okozati összefüggésben következett be.

A felperesek 2002 februárjában keresetet indítottak a Dunakeszi Városi Bíróságnál a Bt. ellen, a bíróság azonban a keresetlevelet áttette a Pest Megyei Munkaügyi Bírósághoz. A per tartama alatt a betéti társaságot a cégbíróság a cégjegyzékből hivatalból törölte, így a munkaügyi bíróság előtt folyamatban volt per 2002. június 22-én a jogutód perbelépéséig, illetőleg perbevonásáig félbeszakadt.

A felperesek a munkaügyi perben a keresetüket kiterjesztették az alperesre. A munkaügyi bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásának lényege szerint a felperesek munkaviszonyból származó követelést érvényesítettek, s mert az alperes a munkáltató Betéti Társaság kültagja volt, a munkahelyi balesetből eredő károk megtérítéséért a gazdasági társaságokról szóló szabályok szerint felelősséggel nem tartozik.

A felperesek a 2006. december 5-én indított keresetükben a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére hivatkozással, bűncselekménnyel okozott vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték az alperes kötelezését.

A Dunakeszi Városi Bíróságnak az alperes kártérítési felelősségét megállapító 9.P.20.833/2007/18. számú közbenső ítéletét a Pest Megyei Bíróság a 2.Pf.24.325/2008/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte. Abban egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy az alperes által a Bt. kültagjaként munkaviszony keretében okozott kárért az alkalmazotti és a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint az alperes nem felelős, azért a munkáltatónak kell helytállnia. Kifejtette, hogy a munkaviszonnyal összefüggésben elbírált kártérítési igény ítélt dologot nem eredményezett, mert ebben a perben a felperesek a kárigényüket bűncselekménnyel okozott kár jogcímén érvényesítették. Meghagyta az elsőfokú bíróságnak, hogy vizsgálja: van-e olyan jogviszony, amelyért közvetlenül az alperes tartozik helytállási kötelezettséggel, megállapítható-e olyan magatartása, amely a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat tartalommal kitölti. Vizsgálja meg, hogy az alperes magatartása kimerítette-e a joggal való visszaélést a Ptk. 5. §-ára figyelemmel, és azzal megvalósította-e a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, illetőleg visszaélt-e a betéti társaságban fennálló korlátozott felelősségével.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Ítélt dologra, a követelés elévülésére, vele szemben a kártérítés feltételeinek hiányára, és a károsult közrehatására is hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes „az 1998. július 29. napján bekövetkezett balesettel kapcsolatban az I-II-III.r. felperesekkel szemben kártérítési felelősséggel tartozik”. Indokolásának lényege szerint a felperesek kárigénye nem ítélt dolog. Az alperes bűncselekménnyel okozott kárt a felpereseknek, amelynek megtérítéséért a Ptk. 339. §-a alapján felelős. Az alperes terhére rótt bűncselekmény folytán a felperesek kártérítési követelésének elévülése a baleset napján megkezdődött, de megszakadt a felperesek 2001 decemberében tett felszólításával és 2002 decemberében a munkaügyi perben az alperes perbevonásával. A keresetindításig tehát az ötéves elévülési idő nem telt el. Az alperes kártérítési felelőssége kapcsán az elsőfokú bíróság

kifejtette, hogy a betéti társaság hivatalbóli törlése a tagok szándékos vagy gondatlan magatartásával áll okozati összefüggésben, ezért a perbeli követelés kielégítetlenség maradása megalapozza a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény (Gt.) 56. §-ának (3) bekezdésében rögzített felelősségi alakzat alkalmazását a Ptk. 5. §-ára is figyelemmel.

Vizsgálta az alkalmazotti és a veszélyes üzemi felelősség szabályait, de az alkalmazott felelősségére vonatkozó szabályokat nem látta alkalmazhatónak. A veszélyes üzemi felelősség körében pedig kifejtette, hogy az ács szakképzettséggel rendelkező alperes a tetőszerkezet kivitelezésének tényleges irányítója volt, és ebben a körben nem a tőle elvárható gondossággal járt el. A kártérítési felelőssége a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján fennáll, mert a tevékenysége során a munkavédelmi szabályok megszegésével jogellenes magatartást tanúsított. A felelőssége magánszemélyként is megállapítható, függetlenül attól, hogy a betéti társaság kültagja és alkalmazottja volt.

Az elsőfokú bíróság a felperesek hozzátartozójának terhére a vagyoni károknál kármegosztás alkalmazására nem látott okot.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezése és a kereset elutasítása, illetőleg az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítása iránt az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint ítélt dologról van szó, mert a Dunakeszi Városi Bíróságnál indult kártérítési per, amelyben - áttétel folytán - a munkaügyi bíróság hozott jogerős elutasító ítéletet, „ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt indult eljárásnak számít, mint a jelen eljárás”. Ezt a Pp. 229. §-ának (1) bekezdése kizárja.

Jogszabálysértőnek tartotta a betéti társaság kültagjaként a Ptk. 5. §-a szerinti felelősségének megállapítását is. Rámutatott arra, hogy a betéti társaság kültagjaként nem tanúsított olyan magatartást, amellyel a hitelezői igény kielégítésének megghiúsítására törekedett volna. A felperesek a betéti társaság beltagjával, illetőleg az örökösével szemben nem érvényesítettek igényt, és a bíróság - indítvány hiányában - azt sem vizsgálta, hogy volt-e a beltagnak vagyona. Kifejtette, hogy a munkáltató a betéti társaság volt, a munkáltatói jogkör gyakorlója pedig a beltag, így a kültag alperes a betéti társaság tartozásaiért nem felel. Az okirathamisítás ténye a kültag korlátozott felelősségére vonatkozó szabályokat nem törte át. Megítélése szerint az alkalmazotti és a veszélyes üzemi felelősség kérdése - erre történt hivatkozás hiányában - nem volt vizsgálható, ezzel a bíróság a kereseten túlterjeszkedett. Tény, hogy a baleset munkaviszony keretében következett be, amelyért a munkáltató a felelős. Kültagként a kártérítési felelőssége nem áll fenn.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 229. §-ának (1) bekezdése szerinti anyagi jogerő szempontjából a keresettel érvényesített jognak, az elbírált tényalapnak és annak a személyi körnek van jelentősége, akikre az ítélet anyagi jogereje kiterjed. A felpereseknek a betéti társaság kültagjaként az alperes ellen munkaviszonyból eredő kártérítési követelését bírálta el és utasította el a munkaügyi bíróság jogerős ítéletével, amelyben a keresettel érvényesített jog alapja a munkajogi szabályok szerinti felelősség volt. Ezt az elbírált jogot, a hozzátartozó eltérő tényalappal a felek többé nem tehatték vitássá, és az elbírált jog iránt újabb pert nem indíthattak. A felperesek azonban ebben a perben a bűncselekménnyel okozott káruk megtérítésére kérték az alperes kötelezését, e keresettel érvényesített jog felől pedig döntés nem született. Az anyagi jogerő tárgyi terjedelmének hiányában ítélt dologról [Pp. 229. § (1) bekezdés] nem lehet szó.

A felperesek a kártérítési igényüket az elévülési időn belül érvényesítették, amelyre a jogerős ítélet helyesen utalt. Ellenkezőjére tévesen hivatkozott az alperes a felülvizsgálati kérelmében.

Tény, hogy a káresemény bekövetkezésekor az alperes a családi vállalkozásban működő betéti társaság kültagja volt, de a személyes előadásából megállapíthatóan a munkavállalásban, a munkavégzésben és a cég vezetésében is tevékenyen részt vett, tevékenységét mintegy önállóan végezte. A káresemény bekövetkezése után a betéti társaság a tevékenységével felhagyott, a vagyonával nem számolt el, legalábbis erre semmiféle adat nincs, de a felszámolási eljárásra vagy a végelszámolásra sem. A tagok a kártérítési felelősség kérdésével nem foglalkoztak, az alperes 1999-ben új céget alapított, holott az 1997-ben bekövetkezett káreseménnyel kapcsolatban számolnia kellett azzal, hogy a betéti társaság kiegyenlíttelen tartozásának mi lesz a sorsa. A cégbíróság a büntetőeljárás tartama alatt és a kártérítési per megindítása után valóban a székhelyváltozás bejelentésének elmulasztása miatt törölte hivatalból a betéti társaságot a cégnyilvántartásból, de az alperesnek - aki maga is a beltaghoz hasonló feladatokat látott el - kellő gondosság mellett intézkednie kellett volna a betéti társaság adatszolgáltatásával kapcsolatos teendőkről. Ennek elmulasztásával maga is okozójává vált annak, hogy a betéti társaság megszűnése folytán a fennálló tartozása kielégítetlenül maradt. A perbeli balesetért egyébként elsődlegesen helytállásra köteles társaság mellett a Gt. szabályainak alkalmazásával az alperes felelőssége megállapítható lenne.

Ugyanakkor az alperesnek a kültagi minőségétől független olyan önálló magatartása (mulasztása) volt az a jogellenes magatartás, amely a perbeli balesetet, s így a felperesek kárát okozta, hogy azért fennáll a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti felelőssége. A felperesek is a keresetüket erre alapították, az e felelősség alapját adó magatartás részleteit és annak a kárt okozó voltát az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, ennek alapján pedig az alperest önállóan, a személyében terhelő kártérítő felelősség állapítható meg.

A kártérítési igény elbírálása körében a büntető bíróság ítéletében megállapított tényállástól való eltérésre nem volt alap. Az alperes teljes kártérítési felelősségének megállapításáról szóló jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint - tárgyaláson kívül hozott határozatával - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Budapest, 2011. január 31.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

bírósági tisztviselő

HM